

WWW.IRC.IR
INFO@IRC.IR

اخلاق ورزشی در رسانه

سید محسن حسینی هرنزی

سرکتاب: حسینی هرنزی، سید محسن، ۱۳۹۲ -
عنوان و نام پدیدآور: اخلاق ورزشی در رسانه / سید محسن حسینی هرنزی.
مشخصات نشر: قم: انتشارات صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهش‌های اسلامی، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۲۹۵ ص؛ م. م. ۲۱/۵. ISBN: 978-964-514-530-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: کتابخانه: ص. ۲۸۹ - ۲۹۵ هجری. رت ویرتویس

موضوع: ورزش - جنبه‌های اخلاقی
موضوع: رسانه‌های گروهی و ورزش
موضوع: اسلام و ورزش
موضوع: ورزش - جنبه‌های اجتماعی
موضوع: ورزش برای زنان - جنبه‌های مذهبی - اسلام
شماره افزوده: صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهش‌های اسلامی
رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ ج ۵ الف ۳ / ۶ GV
رده بندی دیویی: ۱۷۵
شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۲۲۸-۵

تهیه کننده و ناشر: مرکز پژوهش‌های اسلامی صداوسیما

صفحه‌آرا: محمد صادقی

چاپ: اول / ۱۳۹۲

شمارگان: ۶۰۰ جلد

شابک: ۳ - ۲۳۰ - ۵۱۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق چاپ و نشر محفوظ است

نشانی: قم، پلوار امین، مرکز پژوهش‌های اسلامی صداوسیما

تلفن: ۲۲۹۱۵۵۱۱ - ۲۵ - دورنگار: ۲۲۹۱۵۵۱۰

تهران: خیابان جدام جیم، ساختمان شهید رهبر، طبقه زیر زمین

تلفن: ۲۲۰۱۴۷۲۸ - ۲۱ - نمابر: ۲۲۱۶۴۹۹۷

دفتر خراسان: مشهد، خیابان امام خمینی، جنب باغ ملی، ساختمان صدا، طبقه سوم

تلفن: ۲۲۱۵۱۰۰۸ - ۵۱۱ - نمابر: ۲۲۱۵۱۰۰۶

فهرست مطالب

۱۱	 دیباچه
۱۵	 پیشگفتار
۱۹	 فصل اول: کلیات
۲۱	 ۱. طرح و تبیین مسئله
۲۱	 ۲. تعریف مفاهیم تحقیق
۲۱	 الف) ورزش
۲۲	 ب) اخلاق
۲۲	 ج) اخلاق ورزشی
۲۳	 د) رسانه
۲۴	 ه) اخلاق ورزشی در رسانه
۲۴	 ۳. کاربرد تحقیق در صدا و سیما
۲۵	 ۴. پیشینه تحقیق
۲۵	 ۵. مسائل مهم و اساسی اخلاق در ورزش
۲۵	 الف) اطاعت و بندگی
۲۶	 ب) تقویت سیستم عصبی و شادابی روح و روان
۲۶	 ج) آثار افراط در ورزش
۲۹	 فصل دوم: بایدها و نبایدهای ورزش در اسلام
۳۱	 ۱. ورزش و اخلاق ورزشی از دیدگاه مربیان جامعه اسلامی
۳۱	 الف) قرآن

- ۳۵..... (ب) ورزش و اخلاق ورزشی در کلام معصومان علیهم السلام
- ۳۷..... (ج) ورزش و اخلاق ورزشی در سیره معصومان علیهم السلام
- ۴۴..... (د) ورزش از دیدگاه امام خمینی ره
- ۴۵..... (ه) دیدگاه‌های مقام معظم رهبری
- ۴۸..... (و) احکام ورزشی
- ۵۸..... ۲. اخلاق ورزشی از دیدگاه اسلام
- ۵۸..... الف ایمان با رحل سه گانه آن
- ۵۸..... ب امید داشتن
- ۵۹..... (ج) دانش و حسن
- ۵۹..... (د) پیشی گرفتن بر کار
- ۶۰..... (ه) حمایت از استاد
- ۶۱..... (و) گذشت و بخشش
- ۶۲..... (ز) فروتنی
- ۶۳..... (ح) پرهیز از غرور
- ۶۳..... (ط) راستی و درست کاری
- ۶۴..... (ی) آراستگی ظاهر و باطن
- ۶۴..... (ک) نیک رفتاری
- ۶۵..... (ل) تعهد به احکام شرعی
- ۶۵..... (م) احترام به پیشکسوت
- ۶۶..... (ن) جوامع مردی
- ۶۷..... ۳. مفاهیم و عناصر اخلاقی موجود در ورزش
- ۶۸..... ۴. مفاهیم و عناصر غیر اخلاقی در ورزش
- ۶۹..... ۵. حقوق استاد و شاگردی از دیدگاه معصومان علیهم السلام
- الف) تواضع در مقابل استاد
- ۷۲..... (ب) سکوت و فراگیری مطالب
- ۷۲..... (ج) شرفیابی به محضر استاد
- ۷۳..... (د) باری و کمک خواستن در فراگیری علم
- ۷۳..... (ه) انتقال درست آموخته‌ها به دیگران

۷۴	و) پرهیز از سخن گفتن با صدای بلند
۸۲	۶ اهداف تربیت بدن از نظر اسلام
۸۳	الف) هدف‌های بهداشتی
۸۴	ب) هدف‌های پرورشی و اخلاقی
۸۵	ج) هدف‌های روانی و اجتماعی
۸۷	د) هدف‌های حرکتی و مهارتی
۸۸	۷. کارکردهای ورزش
۸۸	الف) کارکرد اقتصادی
۸۸	ب) کارکرد اجتماعی - فرهنگی
۸۹	ج) کارکرد بهداشتی
۸۹	د) کارکرد سیاسی
۹۱	فصل سوم: عوامل مؤثر بر پیشرفت فیزیکی ورزشی
۹۳	مقدمه
۹۳	۱. ضعف ایمان
۹۶	۲. فقر شخصیت
۹۸	۳. فقر فرهنگی
۱۰۱	فصل چهارم: اخلاق ورزشی در سوره
۱۰۳	مقدمه
۱۰۴	۱. موانع توسعه اخلاق حرفه‌ای در رسانه‌های ورزشی
۱۰۷	۲. نقش رسانه در گسترش ورزش
۱۰۸	۳. وضع ایده‌آل ورزش در رسانه
۱۱۱	۴. نقش رسانه‌ها در ورزش
۱۱۲	۵. وندالیسم و فوتبال رسانه‌ای
۱۲۴	۶. آسیب‌های برنامه‌های ورزشی در رسانه از بعد اخلاقی
۱۲۶	۷. رویکرد افراطی به ورزش
۱۲۹	فصل پنجم: بایدها و نبایدهای اخلاق ورزشی بانوان در سوره
۱۳۱	۱. ورزش بانوان در اسلام

۲. مخالفان ورزش بانوان ۱۳۲
۳. بایدهای اخلاق ورزشی بانوان ۱۳۴
- الف) توجه به ارتباط خوب بانوان ورزشکار و خانواده ۱۳۵
- ب) بازتاب صفات پسندیده و شایسته بانوان ورزشکار ۱۳۵
- ج) ترویج سبک زندگی اسلامی - ایرانی ۱۳۶
- د) کنترل احساسات و غلبه بر هیجان‌ها ۱۳۷
- هـ) حفظ حرمت ۱۳۹
۴. نیایدهای اخلاق ورزش بانوان ۱۵۷
- الف) پرهیز از ورزش‌های خشن ۱۵۸
- ب) پرهیز از استفاده رسانه برای تخریب زن ۱۵۹
- ج) دوری از حسد ۱۵۹
- د) پرهیز از مدگرایی زنان ورزشکار ۱۶۱
- هـ) پرهیز از سیاست‌زدگی ۱۶۵
۵. دست‌آوردهای بانوان ورزشکار و احراق محور ۱۶۶
- الف) گسترش فرهنگ دینی و باور حجاب ۱۶۶
- ب) حفظ هویت فردی، اسلامی و ملی ۱۶۷
- ج) مقابله با تبلیغات فمینیستی غرب ۱۶۸
- فصل ششم: راهکارهای ترویج اخلاق ورزشی در رسانه ۱۷۱**
۱. ورزش همگانی ۱۷۳
- الف) موانع و مشکلات اجتماعی در شکل‌گیری ورزش همگانی ۱۷۴
- ب) راه‌کارهای شکل‌گیری ورزش همگانی ۱۷۶
۲. راهکارهای رواج اخلاق ورزشی از طریق رسانه ملی ۱۷۹
- الف) فیلم ۱۷۹
- ب) داستان ۱۸۰
۳. نقش فرد و اجرا در ترویج اخلاق ورزشی از رسانه ۲۰۳
- الف) نمونه ۲۰۳
- ب) مصاحبه‌ها ۲۰۸
- ج) گزارش‌های ورزشی ۲۱۵

۲۳۰	د) تعامل ورزش با دیگر برنامه‌ها
۲۳۸	و) تیتراژ «آرم برنامه»
۲۳۹	ز) زیرنویس‌ها و کلام مجری
۲۴۶	ح) اشعار ورزشی
۲۴۹	ط) قطعات ادبی در کلام مجری
۲۵۰	ی) کتاب‌شناسی (معرفی کتاب)
۲۵۳	بیان وظایف، محورهای کلی و سفارش‌های اساسی به برنامه‌سازان
۲۵۳	الف) محورهای کلی و وظایف در برنامه‌ریزی کلان رسانه
۲۶۸	ب) سفارش‌های اساسی به برنامه‌سازان
۲۷۱	۵. چکیده‌ای از چند محور اصلی و برنامه‌ای
	الف) نگاه تخصصی و علمی و عین حال اسلامی به مقوله اخلاق و تربیت در ورزش توسط رسانه ملی
۲۷۱	ب) نهادینه کردن فرهنگ «شورای عالی» مذهبی در جامعه ورزشی
	ج) رسانه‌ای کردن ورزشکاران و تقویت اخلاق و برجسته نمودن ویژگی رفتاری این‌گونه ورزشکاران
۲۷۲	د) توجه ویژه به سیره و اخلاق شهدای ورزشکار
۲۷۴	ه) تهیه مستندها و برنامه‌های ویژه ورزشی محور اخلاق
۲۷۵	و) مبارزه جدی و روشنگرانه رسانه با پدیده‌های مسموم در ورزش
۲۷۶	ز) نقدپذیری رسانه ملی
۲۷۸	ح) تولیدات فرهنگی
۲۷۸	ط) یارانه فرهنگی
	ی) آموزش فرهنگی
۲۷۹	ک) معرفت ورزشی
۲۸۰	جمع‌بندی
۲۸۵	مطلب آخر
۲۸۹	منابع

سلامتی جسم و روح، از امری است که انسان همیشه در پی آن بوده و هست. دین اسلام، مسیره برپایان دین کامل و جهان شمول به تمامی زوایای زندگی سالم می‌انداخت. همه راه‌های منتهی به سعادت دنیا و آخرت را برشمرده است، ارزش تندرستی را می‌کند؛ حفظ بهداشت را لازم می‌داند و اسلام، ورزش را به عنوان پیش‌نیاز تندرستی تأیید می‌کند.

امروزه ورزش در زندگی مردم دنیا نقش مهمی دارد. یک ورزشکار، علاوه بر جسم، به روح نیز باید توجه کند؛ زیرا میان جسم و روح ارتباط نزدیکی وجود دارد. به همین دلیل در اسلام، تنها به تربیت جسم ورزشی توجه نشده، بلکه به موازات جسم، به روح نیز توجه شده و دستورات فراوانی در زمینه تربیت و تقویت آن آمده است؛ مانند: روزه، نماز، دعا و... و گرنه پرداختن به جسم به تنهایی دارای ارزش و تعالی نبوده و انسان را از محدوده حیوانیت خارج نمی‌کند.

در کشور ما روح دینی در بیشتر رشته‌های ورزشی تجلی یافته و ورزشکاران با توسل به امیر مؤمنان، حضرت علی (ع)، اخلاق را به

قهرمانی ترجیح می‌دهند و همراه با تقویت بدن، ایمان خود را هم تقویت می‌کنند و هر چه بر قدرت بدنی آنان افزوده می‌شود، تواضع آنان نیز فزونی می‌یابد. بنابراین آنچه اسلام آموزش داده است، ورزشکاران متوجه می‌شوند ورزش هدف نیست، بلکه وسیله‌ای برای خدمت بیشتر و بهتر به خدا - خلق است و می‌فهمند که قوی‌ترین مردم کسی است که بر هواهای نفسانی خود غلبه کرده و هنگام خشم، آن را فرو برده و هنگام پیروزی، شکست آن را به جا می‌آورند.

بنابراین، یکی از دلایل مؤثر ترویج اخلاق در ورزش، نهادینه کردن فرهنگ پهرسی در میان ورزشکاران و به ویژه نوجوانان و جوانان است. این مهم زمانی محقق خواهد یافت که مسئولان فرهنگی به این امر توجه ویژه و کافی داشته باشند. دیگر روش‌های تثبیت اخلاق در ورزش، نقش و جایگاه رسانه‌هاست. رسانه‌ها از سویی با معرفی ورزشکاران متخلف و بداخلاق و با ارائه توصیف‌هایی، می‌توانند در ایجاد سیاست‌های اعمال قانون و ایجاد نظم نقش‌های داشته باشند و از سوی دیگر می‌توانند با برجسته نمودن ورزش‌کاری با اخلاق، موجب شوند تفکر قهرمانی همراه اخلاق پرورش یابد.

در نتیجه داشتن اخلاق ورزشی در همه ورزش‌کاران، امری ضروری است و این موضوع در ورزشکارانی که قصد شرکت در مسابقات ورزشی خارج از کشور را دارند، بیشتر نمود پیدا می‌کند؛ زیرا هنگامی که ورزشکاری پا به عرصه مسابقات بین‌المللی می‌گذارد، در مقابل دیدگان میلیون‌ها بیننده و تماشاگر به عنوان نماینده یک ملت و سفیر فرهنگ و تمدن کشورش، به شمار می‌آید.

بنابراین، اخلاق ورزشی می‌تواند برای برنامه‌سازان و برنامه‌ریزان

رسانه ملی به عنوان یکی از پر مخاطب‌ترین رسانه‌ها، به خصوص در زمینه ورزش بسیار مهم باشد. امید است تمامی اصحاب رسانه بتوانند از این پژوهش که پژوهشگر محترم جناب آقای سید محسن حسینی، ندی زحمات فراوانی در تدوین و تهیه آن کشیده است بهره کافی را

ببرند

اداره کل پژوهش
گروه اخلاق و رسانه

پیشگفتار

عصر حاضر را دوره «عصر اطلاعات»، دانش و مدیریت نامیده‌اند؛ زمانه‌ای که ارتباط و تبادلات باعث شده حجم بالایی از اطلاعات و آگاهی‌های جدید از طریق شبکه‌های اطلاعاتی به سهولت در دسترس عموم قرار می‌دهد.

بنابراین، در دوران حاکمیت رسانه‌ها، وجود آمدن دهکده جهانی، شناخت رسانه و سمت و سوی آن و چگونگی بهره‌وری از آن به عنوان یکی از راهبردهای اساسی فراروی فرهنگ کشور، رسانه‌ها و ساینلی هستند که پیام را از پیام‌دهنده به پیام‌گیرنده می‌رسانند و رسانه‌های جمعی مجموعه ابزارها و روش‌هایی است که برای ایجاد ارتباط با مخاطبان انبوه به کار گرفته می‌شوند.

بر این اساس، برای رسانه‌ها باید جایگاهی ویژه و کارکردی گسترده در نظر گرفت. که چنین نیز هست. عرصه‌های گوناگون سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی حوزه‌هایی هستند که کارکرد رسانه در آنها گستره وسیعی دارد.

در حقیقت، اگر دانشگاه یعنی مجموعه‌ای که آموزش می‌دهد و

افکار و عقاید را پرورش داده و جهت می‌بخشد، بدون تردید رسانه‌ها و در این جا رادیو و تلویزیون را باید گسترده‌ترین، کارآمدترین و مؤثرترین دانشگاهی دانست که بدون هیچ محدودیتی به افراد جامعه را پوشش می‌دهد. به عبارت دیگر، رادیو و تلویزیون آموزشی است که شاگردان آن فارغ از هر مانع و سدی، با هر ایده و پندای و در هر سن و سالی به فراگیری و آموختن مشغول^{۱۱}

کوتاه‌ترین آنکه رسانه‌ها فرهنگ‌سازان جامعه‌اند و فرهنگ‌بانان جامعه باید بر آن حکمروایی حکمفرمایی کنند.

از سوی دیگر ورزش به جوان بدیبه‌ترین و فراگیرترین جلوه اوقات فراغت، در فراروی نسل‌ها، جامعه از کودکان تا نوجوان و از جوان تا بزرگسال قرار دارد. شاید بتوان گفت بدون تردید بیشتر جوانان و نوجوانان هر جامعه در رویارویی با مقوله ورزش یا حاضرند یا ناظر، یا ورزشکارند یا ورزش دوست.

بنابراین، می‌توان دریافت وقتی رسانه با آن توانایی‌ها و ورزش با این ویژگی‌ها با هم تلفیق شوند و برنامه‌ای ورزشی از رسانه پدید آید، پدیده‌ها و الزامات زیادی در برابر آن قرار دارد.

در اینجا سخن از جامعه‌ای اسلامی و ارزشی است که در آن رسانه مجموعه‌ای مؤثر است و ورزش برنامه‌ای قابل توجه، که این نیز چنین است، بایسته و شایسته است در تمامی برنامه‌ها اعم از تولیدی و زنده، مستند و گزارش، گفت‌وگو و مصاحبه و حتی خبر ورزشی، اخلاق و رویکرد ارزشی فرهنگ اسلامی نه تنها مدنظر است که ملاک و معیار برنامه‌ها قرار گیرد.

نوشتار حاضر تلاشی است ناقص و گامی است نخست در تبیین جایگاه مؤثر و نقش آفرین اخلاق در برنامه‌های ورزشی رسانه ملی. بدیهی است اخلاقی شدن مجموعه‌ای از پرمخاطب‌ترین برنامه‌های رادیو و تلویزیون از یک سو الگویی است فرا راه سایر برنامه‌ها و برنامه‌سازان و از سوی دیگر گامی است بلند و اساسی در اخلاقی شدن سطح عمومی جامعه. در مجموعه پیش‌رو که در هشت فصل تدوین شده، پس از ارائه کلیاتی در باب ورزش و اخلاق ورزشی، جایگاه ورزش سنتی برانگیز در رسانه از ابعاد گوناگون بررسی شده و در ادامه، ضمن بیان و تالیف محورهای کلان، مجموعه‌ای از سفارش‌ها و پیشنهادات اساسی مورد بهره‌برداری دست‌اندرکاران رسانه ارائه شده است. امید که برنامه‌نویسان و دست‌اندرکاران رسانه ملی از این پژوهش بهره کافی ببرند.